

Gazdina roba

Příloha

Texty „Budovy a místa na vsi“

Náves. Střed vesnice a hlavní jeviště společenského života – vyhlašování obecních zpráv, setkávání chasy, hody, svatby i stavění máje. Často tu stála obecní studna či pumpa, lípa a u ní lavička a poblíž všechny důležité budovy – škola, hospoda, obchod. Na náves ústily hlavní cesty, takže byla přirozeným místem, kde se „všichni vidí“.

Kostel. Slovácko bylo silně katolické, většina obcí měla kostel, který fungoval jako duchovní i časový metronom vsi (zvonění určovalo rytmus dne). Nedělní mše, poutě a procesí stmelovaly komunitu; farní úřad řešil křty, sňatky a vedení matrik. Poblíž kostela býval často hřbitov. Vepředu prostor pro uznávané movité rodiny, chudí stáli vzadu.

Hospoda. Výčep s lokálem a někdy větší místností pro veselice, kde se scházeli sedláci, rolníci i řemeslníci. Byl to prostor pro šíření zpráv, řešení obchodu i sporů. Hostinský byl důležitou figurou, míval i ubytování či krámk. V hospodě se domlouvaly práce, navazovaly se tu vztahy, konaly společenské akce.

Bohatý dům (grunt/statek) – rodina Mešjaných. Rozsáhlejší usedlost s uzavřeným dvorem a velkou bránou; omítnutá bílá fasáda s modrou podrovnávkou, malované žudro, muškáty v oknech. Dům měl často poschodí, které se využívalo k sušení sena pro dobytek. Hospodářství doplňovaly chlévy, stodola, zahrada a sklep. Ve světnici byla dřevěná podlaha, kachlová kamna, vysoko stlané postele, na zdi kříž. Nechyběla malovaná skříň, zrcadlo, truhla na šaty/kroje a malované talíře... Rodina, která zde bydlí, je katolická a zdi zdobí spousta obrázků svatých a cetek z poutí.

Chudý dům (domkaři) – rodina krejčové. Dvouprostorová chalupa s jedinou jizbou a malou předsíní. Předsíň sloužila k uskladnění potravin a často zde nocovala zvířata – koza, slepice (ještě chudší rodiny měly pouze jeden prostor a spaly se zvířaty). Jizba měla malá okna, aby neunikalo teplo, doškovou střechu. Jizba byla současně kuchyní, dílnou i ložnicí; vytápěla ji pec, nábytek byl skromný. Dům byl často na kraji vsi. Rodina, která zde bydlí, je luteránská (evangelická), zdi jsou tedy zdobeny pouze výšivkou, bez obrázků svatých; nad vchodem visí malý křížek. Rodina je chudá, pouze mladá dcera přivydělává šitím, ale dílnu nemá.

Dům řemeslníků – rodina kožušníka. Obytný dům spojený s dílnou (kožešnická, v jiných rodinách ševcovská, tesařská, kolářská). Prostor pracoviště byl blízko ulice kvůli zákazníkům; uvnitř jednoduché zařízení, police s nástroji a surovinami. Řemeslníci tvořili střední vrstvu vsi, většinou uznávanou a respektovanou. Rodina, který zde žije je luteránská (evangelická). Nemá tedy na stěnách spoustu obrázků svatých jako katolíci, pouze holý křížek visí nad vchodem.